

دائرة المعارف قوانین اساسی جهان

این اثر ترجمه صفحات ۱۳۶ تا ۱۴۰ از کتابی با مشخصات زیر است:

**Gerhard Robbers, Encyclopedia of World
constitutions, Facts On File, Inc., 2007.**

عنوان پژوهش

آشنایی با قانون اساسی کشور بلغارستان

شماره مسلسل: ۱۳۹۲۰۰۶۰

تاریخ: ۱۳۹۲/۸/۲۵

شناسنامه

عنوان:

دائرة المعارف قوانین اساسی جهان آشنایی با قانون اساسی کشور بلغارستان

این اثر ترجمه صفحات ۱۳۶ تا ۱۴۰ از کتابی با مشخصات زیر است:
Gerhard Robbers, Encyclopedia of World
constitutions, Facts On File, Inc., 2007.

مترجمان:

سید رضا مرزانی و علی بهادری جهرمی

ناظر علمی:

سید حجت‌اله علم‌الهدی

شماره مسلسل: ۱۳۹۲۰۰۶۰

تاریخ انتشار: ۱۳۹۲/۸/۲۵

مرکز تحقیقات شورای نگهبان

الحمد لله رب العالمين

فهرست مطالب

۴.....	بلغارستان در یک نگاه
۵.....	مقدمه
۵.....	تاریخچه قانون اساسی
۸.....	شکل و تأثیر قانون اساسی
۸.....	ساختار سازمانی اصلی
۹.....	اصول محوری قانون اساسی
۹.....	نهادهای اساسی
۹.....	مجلس ملی
۱۰.....	رئیس جمهور
۱۰.....	هیأت وزیران
۱۰.....	فرایند قانونگذاری
۱۱.....	قوه قضائیه

- فرایند انتخابات ۱۲
- احزاب سیاسی ۱۲
- تابعیت ۱۲
- حقوق بنیادین ۱۲
- تأثیر و کارکردهای حقوق بنیادین ۱۳
- محدودیت‌های حقوق بنیادین ۱۳
- اقتصاد ۱۴
- جوامع مذهبی ۱۴
- دفاع نظامی و وضعیت اضطراری ۱۴
- اصلاحات قانون اساسی ۱۴
- تدوین‌کنندگان ۱۵
- منابع ۱۶

بلغارستان^(۱) در یک نگاه

نام رسمی: جمهوری بلغارستان

پایتخت: سوفیه^(۲)

جمعیت: ۷۸۰۱۲۷۳ (تا سال ۲۰۰۵)

مساحت: ۱۱۱۷۰۰ کیلومترمربع

زبان: بلغاری

مذهب: ارتدوکس شرقی^(۳) ۸۲,۶ درصد، مسلمان ۱۲,۲ درصد، یهود ۰,۱ درصد،

کاتولیک ۱,۷ درصد، پروتستان و دیگر مذاهب ۳,۴ درصد

ترکیب ملی یا قومی: بلغارستانی ۸۳ درصد، ترک ۹ درصد، رومی^(۴) ۳ درصد،

دیگر اقوام ۶ درصد

تاریخ استقلال یا بنیانگذاری: ۳ مارس ۱۸۷۸

نوع حکومت: جمهوری پارلمانی

نوع دولت: دولت بسیط

نوع مرجع قانونگذاری: پارلمان تک مجلسی

تاریخ تصویب قانون اساسی: ۱۲ جولای ۱۹۹۱

تاریخ تصویب آخرین متمم: ۱۸ فوریه ۲۰۰۵

مقدمه

بلغارستان یک دولت بسیط مبتنی بر حاکمیت قانون است. حقوق بنیادین در حمایت قانون اساسی است. ساختار حکومتی بلغارستان، دموکراسی پارلمانی با یک ریاست جمهوری قوی است. قوه مجریه اساساً به هیأت وزیران، که متشکل از نخست‌وزیر و وزیران کابینه است، واگذار شده است. قوه قضائیه یک دادگاه قانون اساسی را نیز شامل می‌شود و مستقل است. فعالیت آزاد اقتصادی و نیز آزادی مذهب در قانون اساسی این کشور تضمین شده است. مسیحیت ارتودوکس شرقی در قانون اساسی به عنوان مذهب سنتی جمهوری بلغارستان تعیین شده است.

تاریخچه قانون اساسی

کشور بلغارستان در نیمه دوم قرن هفدهم قبل از میلاد مسیح پا به عرصه ظهور گذاشت. در سال ۶۸۱، یک معاهده دولتی میان امپراتور بیزانس،^(۱) کنستانتین^(۲) چهارم و خان بلغاری، اسپرخ،^(۳) امضا شد که به واسطه آن بیزانس کشور بلغارستان را واقع در محدوده شمالی کوهستان بالکان^(۴) و در اطراف دلتای دانوب،^(۵) به رسمیت شناخت. منطقه مذکور علاوه بر اینکه موطن بلغارهای نخستین بود، هفت قبیله اسلاو^(۶) به علاوه جمعی از مردمان تراکیان^(۷) را در خود جای می‌داد. اسپرخ معاهده‌ای را امضا کرد و به اسلاوها تا حدی خودمختاری داد. بنابراین، بلغارستان به عنوان یک کشور با سه عنصر نژادی متفاوت به رسمیت شناخته شد - بلغاری‌های نخستین، اسلاوها و تراکیان‌ها.

یک پادشاه وراثتی که خان نامیده می‌شد، رئیس کشور بود. ساختار دولت در چارچوب یک سازمان نظامی متجلی می‌شد؛ واحدهای قلمرویی به رهبری فرماندهان نظامی که بویل^(۸) نامیده می‌شدند، هدایت می‌شد که به خان کمک می‌کردند در دوران

1. Byzantine
2. Constantine IV
3. Asparouch
4. Balkan Mountains
5. Danube delta
6. Seven Slav Tribes
7. Thracian
8. Boil

جنگ و صلح بر کشور حکمرانی کند. اسلاوهای خودمختار تحت حاکمیت شاهزاده‌های قبیله‌ای و شوراهای ریش‌سفیدان قرار داشتند.

در سال ۸۶۵ خان بوریس^(۱) با تحمیل کردن مسیحیت بر همه مردم ساکن در قلمروی خود، اصلاحات گسترده‌ای را رقم زد. جانشین او، سیمئون^(۲)، عنوان تزار^(۳) از قیصر بیزانس^(۴) به عاریت گرفته، زبان اسلاوی اتباع خود را به عنوان زبان رسمی برگزید و الفبای تازه وضع شده سیریلیک^(۵) را به عنوان رسم‌الخط رسمی پذیرفت. در مدت زمان کوتاهی عمده کتب مذهبی و سکولار بیزانسی به این زبان ترجمه شد؛ یعنی اولین نوشته‌هایی که به زبان اسلاوی مکتوب شد.

دولت بلغاری تا سال ۱۰۱۸ موجودیت داشت تا اینکه دوران حکمرانی امپراتور واسیلیوس دوم^(۶) فرا رسید و کل این سرزمین به بیزانس ضمیمه شد. در سال ۱۱۸۶، پس از یک قیام، دولت بلغاری بار دیگر تحت حاکمیت پادشاهان سلسله آزنوویتسی^(۷) درآمد. سازمان، ساختار و نهادهای دولتی این دومین دولت بلغاری، به تبعیت از نیاکان خود ساخته و پرداخته شد. در قرن چهاردهم، در نتیجه فرایندها و مناسبات فئودالی، کشور به چندین دولت کوچک‌تر از جمله پادشاهی‌های ترانو و ویدین^(۸) تبدیل شد. در سال ۱۳۹۳ همه این دولت‌ها توسط ترک‌های عثمانی فتح شدند و به امپراتوری عثمانی تازه تأسیس الحاق شد. بلغارستان به مدت نزدیک به ۵۰۰ سال تحت حاکمیت عثمانی‌ها باقی ماند.

در سال ۱۸۷۸، پس از جنگ روس‌ها و ترک‌ها (۷۸-۱۸۷۷)، معاهده برلین^(۹) بلغارستان را به دو بخش مجزا بازگرداند - بلغارستان شاهزادگی^(۱۰)، که همچنان از جانب امپراتوری عثمانی متولی این سرزمین بود و روملیای شرقی^(۱۱)، که یک استان خودمختار امپراتوری به حساب می‌آمد. در سال ۱۸۸۵، این دو سرزمین به طور

1. Khan Boris
2. Simeon
3. czar
4. Byzantine Caesar
5. Cyrillic script
6. Emperor Vasilios II
7. Assenovtsi
8. Tarnovo and Vidin Kingdoms
9. The Berlin Treaty
10. Principality Bulgaria
11. Eastern Roumelia

یک‌جانبه و تحت حاکمیت شاهزاده، یکپارچگی خودشان را اعلام کردند. در سال ۱۹۰۸، شاهزاده بلغارستان، بار دیگر به طور یک‌جانبه، استقلال بلغارستان از امپراتوری عثمانی را اعلان کرد.

تاریخچه قانون اساسی مکتوب بلغارستان از ۱۶ آوریل ۱۸۷۹ آغاز می‌شود یعنی زمانی که یک مجلس قانون اساسی تارنوو^(۱) را به رسمیت شناخت که به نام پایتخت قرون وسطایی بلغارستان و همان شهری است که نشست مجلس مؤسسان در آن برگزار شده بود.

قانون اساسی تارنوو از همه ویژگی‌های مثبت قوانین اساسی لیبرال قرن نوزدهم اروپا برخوردار بود. به منظور برآورده ساختن تعهدات ذکر شده در معاهده برلین، این قانون اساسی دولت بلغارستان را یک سلطنت مشروطه تعریف کرد. یک مجلس ملی قدرت قانونگذاری را در اختیار گرفت؛ اعضای آن توسط رأی عمومی و برابر رأی‌دهندگان مذکر انتخاب می‌شدند. پادشاه در مورد تشکیل یا انحلال مجلس ملی تصمیم می‌گرفت. مقامات اداری در برابر رئیس کشور پاسخگو بودند. حاکمیت قانون اساسی و قانون اعلان شده و نیز تفکیک قوای قانونگذاری، اجرایی و قضایی، تضمین شده بود. نظام سیاسی بر اساس پلورالیسم سیاسی و دموکراسی بنیان نهاده شد. اصول برابری در مقابل قانون، آزادی فردی و آزادی مطبوعات نیز اعلان و تضمین شده بود. در سال‌های جنگ جهانی دوم (۱۹۳۹-۴۵)، بلغارستان به دول متحد^(۲) پیوست. پس از جنگ ارتش شوروی حاکمیت حزب کمونیست را بر بلغارستان تحمیل کردند. در سال ۱۹۴۶، در نتیجه برگزاری یک همه‌پرسی قرار بر این شد که ساختار دولت به یک جمهوری تغییر شکل پیدا کند. در ۴ دسامبر ۱۹۴۷، مجلس عالی ملی تشکیل شد که قانون اساسی جدیدی را به رسمیت پذیرفت.

این قانون اساسی جدید به طور کامل اصول دموکراتیک پارلمانی را نادیده گرفت، هر چند که به طور تشریفاتی انتخابات مستقیم، برابری در برابر قانون، مصونیت محل سکونت و دیگر آزادی‌ها را تأیید و امضا کرد. این قانون اساسی جدید، اصل کمونیستی مقررات‌گذاری دولتی برای زندگی اقتصادی، بر اساس اولویت داشتن مالکیت دولتی، را تحمیل کرد. همچنین قانون اساسی جدید شیوه ادغام قوا ذیل قوه مجریه را به سبک

1. Tarnovo constitution

2. Axis powers

شوروی در پیش گرفت بر خلاف اصل تفکیک قوا بود.

اندکی پس از پذیرش قانون اساسی سال ۱۹۴۷، نظام کاملاً استالینی بر دولت و جامعه بلغارستان حکم‌فرما شد که باعث شد میان آزادی‌هایی که به صورت رسمی اعلان شده بود و آنچه در واقع وجود داشت، تفاوت به وجود آید. یک ساختار غیررسمی متشکل از اعضای حزب کمونیست بر حکومت مسلط شده بودند. در واقع متن قانون اساسی سال ۱۹۴۷ ارتباطی با تسلط کامل حزب کمونیست بلغارستان بر دولت و زندگی اقتصادی و عمومی مردم نداشت.

نهادینه شدن قدرت این حزب مبتنی بر قانون اساسی ۱۸ می ۱۹۷۱ بود. ماده ۱ این قانون تصریح می‌کرد: «نیروی راهبر در جامعه و دولت، حزب کمونیست بلغارستان است». استیلای ایدئولوژی کمونیست در سراسر متن قانون اساسی ملموس بود. حقوق و آزادی‌های مسلم بدون هیچ‌گونه ضمانت اجرایی رها شدند و تفکیک قوای دولتی نیز طرد و انکار شد. اصول مقررات‌گذاری دولتی بر همه وجوه زندگی اقتصادی، اقتصاد برنامه‌ریزی شده و امتیازهای انحصاری دولت تأیید و تقویت شد.

فروپاشی قدرت کمونیست در روزهای پایانی سال ۱۹۸۹ فرصتی را به وجود آورد تا نظم قانونی جدیدی ایجاد گردد و اصول دموکراتیک اعاده شوند. در ژانویه ۱۹۹۰، مجلس ملی قانون اساسی سال ۱۹۷۱ را تصحیح کرد، ماده ۱ و شماری از دیگر موادی که آشکارا ماهیت ایدئولوژیکی داشتند، از آن حذف کرد. این مجلس شروع به آماده سازی یک قانون اساسی کاملاً جدید کرد. در ۱۲ جولای سال ۱۹۹۱، هفتمین مجلس عالی ملی قانون اساسی جدید را به رسمیت پذیرفت که همچنان معتبر است.

شکل و تأثیر قانون اساسی

قانون اساسی سال ۱۹۹۱ یک سند واحد است که ۱۶۹ ماده را در خود جای می‌دهد. این مواد ذیل ۱۰ فصل مرتب شده‌اند به علاوه ۳ مقررہ برای دوران انتقال قدرت که به عنوان بخش نهایی در پایان قانون اساسی آمده است.

ساختار سازمانی اصلی

طبق قانون اساسی سال ۱۹۹۱، جمهوری بلغارستان یک دولت بسیط با حکومت محلی است. امکان ایجاد واحدهای سرزمینی خودمختار به صراحت انکار شده است.

یکپارچگی سرزمینی بلغارستان خدشه‌ناپذیر است. ساختار حکومت محلی در یک فصل خاص از قانون اساسی تشریح شده است.

اصول محوری قانون اساسی

اصول محوری قانون اساسی در فصل ۱ قانون اساسی ذکر شده است که تصدیق می‌کند که بلغارستان یک جمهوری با حاکمیت پارلمانی بوده و قدرت به طور کامل به مردم واگذار شده است. ماده ۴ بر اصل حاکمیت قانون تأکید می‌کند. به منظور تثبیت جایگاه ویژه قانون اساسی در نظام حقوقی، بر قابلیت اجرای مستقیم آن، تصریح شده است؛ مقامات دولتی باید مفاد آن را بر هر قانون مغایر دیگری، اولویت دهند. یکی دیگر از اصول مهم قانون اساسی، برابری همه در مقابل قانون است. همه افراد با حقوق و شأن برابر به دنیا می‌آیند؛ قانون اساسی هرگونه محدودیت بر حقوق و تبعیض قائل شدن بر اساس نژاد، ملیت، قومیت، جنسیت، مذهب، تحصیلات، اعتقادات، گرایش‌های سیاسی، موقعیت فردی و سیاسی یا میزان دارایی را منع کرده است. اصل پلورالیسم سیاسی نیز تأیید شده است. اصل تفکیک قوا به سه قسمت مقننه، مجریه و قضائیه، آشکارا در قانون اساسی تعریف شده و به تفکیک کارکرد و صلاحیت‌های هر یک از نهادهای اساسی را تشریح کرده است. آزادی مذهبی نیز یکی از اصول اصلی قانون اساسی است. خانواده، مادر و کودکان، به طور خاص مورد توجه و حمایت قانون هستند.

نهادهای اساسی

مهمترین نهادهای اساسی عبارت‌اند از مجلس ملی به عنوان پارلمان، رئیس‌جمهور، هیأت‌وزیران و قوه قضائیه.

مجلس ملی

اعمال قوه مقننه از طریق مجلس ملی (پارلمان) صورت می‌گیرد. این مجلس ۲۴۰ نماینده دارد که به صورت مستقیم توسط مردم حوزه‌های انتخابیه مختلف برای دوره‌های چهار ساله انتخاب می‌شوند. این پارلمان تنها یک مجلس دارد. ریاست مجلس بر عهده کسی است که نمایندگان پارلمان او را انتخاب می‌کنند.

پارلمان، نخست‌وزیر و وزرای کابینه را انتخاب می‌کند؛ صلاحیت نظارت پارلمانی را نیز بر عهده دارد و می‌تواند به نخست‌وزیر یا همه دولت رأی عدم اعتماد بدهد. همچنین رئیس‌جمهور می‌تواند پارلمان را پیش از اتمام دوره منحل کند؛ البته تنها در صورتی که امکان اجماع اکثریت پارلمان برای حمایت از یک هیأت وزیران جدید، وجود نداشته باشد.

رئیس‌جمهور

رئیس‌جمهور رئیس کشور و به مثابه نماینده دولت در عرصه روابط بین‌الملل است. رئیس‌جمهور همچنین فرمانده کل نیروهای مسلح کشور است. رئیس‌جمهور به صورت مستقیم توسط حوزه‌های انتخابیه برای دوره‌ای پنج ساله انتخاب می‌شود. یکپارچگی ملت در رئیس‌جمهور تجلی پیدا می‌کند. او می‌تواند از اعضای یک حزب سیاسی باشد اما نمی‌تواند در رهبری حزب مشارکت کند. هر چند که رئیس‌جمهور از حق ارائه لایحه بهره‌مند نیست، اما قدرت وتو کردن قوانینی را که توسط مجلس ملی تأیید و تصویب شده دارد یا می‌تواند آنها را به دادگاه قانون اساسی ارجاع دهد تا در مورد انطباق آنها با قانون اساسی تصمیم بگیرد. رئیس‌جمهور همچنین قوانین را در روزنامه رسمی منتشر می‌کند. رئیس‌جمهور می‌تواند پس از انحلال پارلمان، یک دولت اجرایی موقت را به عنوان هیأت اجرایی موقت تعیین کند.

هیأت وزیران

هیأت وزیران سیاست داخلی و خارجی بلغارستان را تعیین و اجرا می‌کند. ریاست آن بر عهده نخست‌وزیر است و نخست‌وزیر و وزرای کابینه را شامل می‌شود. قانون اساسی به هیأت وزیران اختیارات گسترده‌ای در حوزه قوه مجریه اعطا کرده است. هیأت وزیران تنها در برابر مجلس ملی پاسخگو است که می‌تواند با رأی به عدم اعتماد، هیأت وزیران را منحل کند.

فرایند قانونگذاری

هیأت وزیران و هر یک از نمایندگان مجلس از اختیار ارائه طرح‌های قانونی برخوردارند. قوانین به صورت دو شوری و با رأی اکثریت نسبی تصویب می‌شود؛

اعتبار یافتن این قوانین منوط به انتشار آنها در روزنامه رسمی است. رئیس‌جمهور از این اختیار برخوردار است که لایحه را برای بحث و رسیدگی بیشتر به مجلس بازگرداند. تصویب مجدد یک چنین لایحه‌ای، نیازمند رأی اکثریت مطلق، یعنی بیشتر از نیمی از کل نمایندگان پارلمان ملی است.

قوه قضائیه

دادگاه قانون اساسی پدیده‌ای نوظهور در بلغارستان است، که برای اولین بار در قانون اساسی سال ۱۹۹۱ از آن یاد شد. این نهاد برتری قانون اساسی را تضمین می‌کند. قانون اساسی به مثابه مؤلفه اصلی نظام حقوقی کشور است. این نهاد تطبیق داشتن قوانین یا مقررات قانونی با قانون اساسی را کنترل می‌کند. هنگامی که دادگاه یک قانون یا مقرر قانونی را مغایر با قانون اساسی تشخیص داد، اجرای آن متوقف می‌شود. دادگاه قانون اساسی همچنین تفاسیر لازم‌الاجرای را از متن قانون اساسی ارائه می‌کند.

دادگاه قانون اساسی به درخواست یک پنجم اعضای پارلمان، رئیس‌جمهور، هیأت وزیران، دیوان عالی کشور، دیوان عالی اداری و دادستان کل کشور وارد رسیدگی می‌شود. یک شهروند نمی‌تواند به طور مستقیم از دادگاه قانون اساسی درخواست رسیدگی کند.

قوه قضائیه مستقل است و بودجه مستقل دارد. این نهاد سه شاخه دارد: بخش دادگاه‌ها، بخش دادستانی و بخش بازرسی.

قضات، دادستان‌ها و بازرسی‌ها توسط شورای عالی قضایی، که یک نهاد مستقل است، نصب و عزل می‌شوند. نیمی از اعضای شورا توسط مجلس ملی و نیم دیگر توسط قضات، دادستان‌ها و بازرسان برای دوره‌های هفت ساله انتخاب می‌گردند.

یکی از دستاوردهای مهم قانون اساسی سال ۱۹۹۱ احیای کنترل قضایی بر مقامات اداری بود که پس از تصویب قانون اساسی سال ۱۹۴۷ کنار گذاشته شده بود. دیوان عالی اداری با بهره‌مندی از این صلاحیت احیا شد که به دعاوی اشخاص ذینفع علیه دولت رسیدگی کرده و اقدامات اداری غیرقانونی را ابطال کند؛ همچنین می‌تواند مقررات اداری و اقدامات هیأت وزیران و هر یک از وزرا را مورد نظارت قرار دهد.

فرایند انتخابات

همه انتخابات و همه‌پرسی‌های ملی و محلی بر پایه رأی مخفی عمومی، برابر و مستقیم برگزار می‌شود. هر یک از شهروندان بالای ۱۸ سال، به جز افرادی که کیفرخواست قضایی علیه ایشان تنظیم شده یا در زندان به سر می‌برند، در همه انتخابات و همه‌پرسی‌ها حق رأی دارند.

هر کدام از شهروندان بلغاری بالای ۲۱ سال که تابعیت دیگری را نداشته باشند، صلاحیت نامزدی برای مجلس ملی را دارا هستند، با این شرط که کیفرخواست قضایی علیه وی تنظیم نشده باشد یا در زندان به سر نبرد.

احزاب سیاسی

بلغارستان در خصوص احزاب سیاسی دارای سیستم چند حزبی است. احزاب سیاسی باید شرایط خاصی را دارا باشند: آنها نباید ادعا کنند که یک حزب دولتی هستند یا اینکه ایدئولوژی ایشان ایدئولوژی دولتی است. این شرط در واقع به عنوان طرد و انکار نقش محوری است که پیش از این حزب کمونیست بلغارستان به طور آشکار بر اساس قانون اساسی پیشین، عهده‌دار شده بود. احزاب نمی‌توانند بر پایه قومیت، نژاد یا مذهب شکل بگیرند و هیچ حزبی نمی‌تواند با هدف ایجاد تغییر سیاسی با استفاده از روش‌های خشونت‌آمیز شکل بگیرد.

تابعیت

هر کسی که حداقل یکی از والدین او تابعیت بلغاری داشته باشد یا در قلمرو جمهوری بلغارستان به دنیا آمده باشد و تابعیت هیچ کشور دیگری را نداشته باشد، شهروند بلغارستان است. شهروندی همچنین از طریق تابعیت اکتسابی نیز قابل تحصیل است.

حقوق بنیادین

قانون اساسی بلغارستان تضمینات قوی و مؤثری برای حقوق بنیادین قرار داده است. دبی‌اچه قانون اساسی، آزادی، برابری و حقوق، حیثیت و امنیت افراد را در بالاترین جایگاه قرار داده است. در فصل دوم قانون اساسی، حقوق بنیادین سنتی

تضمین شده است، از جمله حق زندگی، آزادی فردی و حریم خصوصی، آزادی عقیده، آزادی مذهب و آزادی انتشار اطلاعات. بر اساس قانون اساسی، هیچ کس را نمی‌توان شکنجه کرد.

تأثیر و کارکردهای حقوق بنیادین

قانون اساسی بلغارستان علاوه بر تضمین حقوق و آزادی‌هایی که عملکرد حکومت را محدود می‌کند، می‌کوشد تا از نهادهای مشخصی که به واسطه قوانین مربوط به حقوق بنیادین شکل می‌گیرند حمایت کند. بنابراین نکاح به عنوان یک واحد آزاد میان یک مرد و یک زن، تعریف شده است.

همچنین حقوق بنیادین موجب ایجاد وظایفی برای دولت می‌شود. بنابراین دولت باید به والدین کمک کند تا فرزندان خود را بزرگ کنند؛ شهروندان حق برخورداری از تأمین اجتماعی، مزایای رفاهی و بیمه درمانی دارند. همه افراد از حق بر تحصیل و آموزش برخوردارند.

قانون اساسی همچنین موجب ایجاد وظایف مشخصی برای مردم است. شهروندان باید قانون اساسی و قوانین عادی را رعایت کنند؛ ایشان باید از کشور خود دفاع کنند، مالیات پرداخت کنند و در مواقع بروز بلایای طبیعی و دیگر بلایا، به دولت و جامعه کمک کنند. فراگرفتن و استفاده از زبان بلغاری یک حق و یک وظیفه برای همه شهروندان بلغاری است.

محدودیت‌های حقوق بنیادین

شماری از حقوق تنها تحت شرایطی که قانون مقرر کرده است تضمین می‌شوند؛ از جمله حقوق والدین، حق بر اجتماعات و صیانت در برابر بازداشت. برخی از حقوق تنها در صورتی به رسمیت شناخته می‌شوند که به امنیت طبیعی، نظم عمومی، سلامت عمومی و اخلاقی مردم یا حقوق و آزادی دیگر افراد، گزند و آسیبی وارد نکنند؛ از جمله این حقوق می‌توان به آزادی عقیده و مذهب اشاره کرد. محدودیت‌های مشابهی بر آزادی انتشار اطلاعات و حق انتخاب مکان برای زندگی، وضع می‌شود.

اقتصاد

اقتصاد بلغارستان بر اساس اقتصاد آزاد وضع شده است. حق مالکیت و ارث و آزادی انتخاب شغل تضمین شده است. شهروندان حق بر کار دارند. دولت مالکیت انحصاری بر دارایی‌های مشخصی را داراست از جمله منابع زیرزمینی، سواحل، آب‌ها، جنگل‌ها و مناطقی که به لحاظ منابع طبیعی دارای اهمیت هستند. دولت ملزم است با ممانعت از هر گونه انحصار یا رقابت ناعادلانه، شرایط قانونی یکسان را برای فعالیت اقتصادی همه شهروندان و واحدهای تعاونی فراهم کند.

جوامع مذهبی

از جمله اصول محوری قانون اساسی، آزادی مذهب است. قانون اساسی هم آزادی مذهب و هم حق آزادی جوامع مذهبی را تضمین می‌کند. هر چند که مذهب ارتدکس شرقی به عنوان مذهب سستی جمهوری بلغارستان اعلان شده است، اما کلیساها مستقل و جدای از دولت هستند.

دفاع نظامی و وضعیت اضطراری

رئیس‌جمهور جمهوری بلغارستان فرمانده کل نیروهای مسلح است. قانون اساسی تصریح می‌کند که دفاع از کشور یک وظیفه و افتخار تک‌تک شهروندان بلغاری است. پس از اعلان جنگ، حکومت نظامی یا وضعیت اضطراری، ممکن است به طور موقت اعمال حقوق مدنی فردی به واسطه قانون متوقف شود، به جز برخی از حقوق بنیادین خاصی همچون حق زندگی یا حق عدم شکنجه شدن.

اصلاحات قانون اساسی

تنها، یک چهارم نمایندگان مجلس ملی یا رئیس‌جمهور می‌توانند پیشنهاد اصلاح قانون اساسی را بدهند. برای تصویب یک اصلاحیه قانون اساسی لازم است اکثریت سه چهارمی همه نمایندگان مجلس ملی، در سه رأی‌گیری مجزا در سه روز مختلف، رأی بدهند. پیشنهادی که کمتر از سه چهارم اما بیشتر از دو سوم آرا را به دست آورده است می‌تواند بار دیگر طرح شود؛ لذا برای تصویب چنین طرحی آراء اکثریت دو سوم کل نمایندگان مجلس کافی است.

مجلس عالی ملی که متشکل از ۴۰۰ عضو بوده و به صورت خاصی انتخاب می‌شوند، تنها نهادی است که می‌تواند قانون اساسی جدیدی را تصویب کند. هرگونه اصلاحاتی در مورد بندهای بنیادین قانون اساسی موجود، از جمله ساختار دولت یا حکومت یا تضمین اساسی حقوق بنیادین، نیازمند فرایندی مشابه است. آیین دادرسی محدودکننده‌ای در این مورد اعمال می‌شود؛ به این صورت که تنها رئیس‌جمهور یا نیمی از اعضای مجلس عالی ملی حق طرح یک چنین اصلاحیه‌ای را دارند.

تدوین‌کنندگان

- لایچزار پوپوف^(۱)

حقوق‌دان و مشاور حقوقی که ریاست هیأت مدیره مؤسسه حاکمیت قانون^(۲) را در بلغارستان بر عهده دارد. این مؤسسه در واقع سازمانی غیردولتی است که در سال ۱۹۹۵ بنیانگذاری شده و همکاری نزدیکی با وزارت امور داخلی این کشور دارد. پوپوف ریاست [گروه] وکلای اروپایی^(۳) را نیز عهده‌دار است؛ و در زمینه حقوق بشر تخصص دارد. پوپوف در مرکز حل و فصل منازعات ملی،^(۴) در شهر سان‌دیاگو ایالت کالیفرنیا،^(۵) به تدریس و آموزش مشغول است.

- دیمیتار گوچف^(۶)

وی از قضات پیشین دادگاه قانون اساسی جمهوری بلغارستان و دیوان داور^(۷) اتاق بین‌المللی بازرگانی^(۸) در پاریس، می‌باشد. وی معاون پیشین رئیس دیوان عالی کشور و رئیس پیشین دپارتمان بازرگانی^(۹) دیوان عالی داور^(۱۰) بلغارستان است.

1. Latchezar Popov
2. Rule of Law Institute
3. Advocates Europe
4. National Conflict Resolution Center
5. San Diego, California
6. Dimitar Gochev
7. Court of Arbitration
8. International Chamber of Commerce (ICC)
9. Commercial Department
10. Supreme Court of Arbitration

منابع

– منابع اصلی

- Constitution in English. Available online: URL: <http://www.bild.net/constitut.htm>
Accessed on September, 2005, 7.

– منابع فرعی

1. R.J.Crampton, A Concise History of Bulgaria. Cambridge: Cambridge University Press, 1997.
2. Glenn E.Curtis, Bulgaria-a Country Study. Area Handbook.
3. Series. Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office, 1993.
4. United Nations, “Core Document Forming Part of the Reports of States Parties: Bulgaria” (HRI/CORE/1/Add.81), 3 July 1997. Available online: URL: <http://www.unhchr.ch/tbs/doc.nsf>. Accessed on August 25, 2005.

امام خمینی (ره):

و از شورای محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و
چه در نسل‌های آینده که با کمال دقت و قدرت و طایف اسلامی و ملی خود
را ایفا و تحت تأثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و
قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه‌ای جلوگیری نمایند.

(صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

مرکز تحقیقات شورای نگهبان

آدرس: تهران، خیابان شهید سپهبد
قرنی، کوچه خسرو، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳ - ۱۳۱۴۵
تلفکس: ۰۲۱ - ۸۸۳۲۵۰۴۵
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir